

Kumlinge kommun
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
KOMMUNFULLMÄKTIGE

1

Sammanträdestid: 8 december 2022, kl 18:30 – 20:00

Sammanträdesplats: Kommunkansllets sammanträdesrum/distans

Beslutande:

Ordinarie ledamöter

- Mats Perämaa, ordförande
- Gun-Mari Lindholm, I viceordförande
- Mia Hanström, II viceordförande
- Alexandra Blomqvist
- Torbjörn Engman (d)
- Sören Henriksson
- Desirée Johansson
- Stefan Sundman
- Ingrid Palmroos

Ersättare

- Marie Prokupek (d)
- Niklas Pettersson

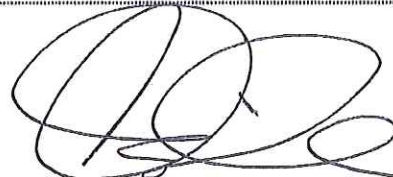
Övriga närvarande

- Lenny Karlsson, kst ordförande
- Markku Lahtinen, kst vice ordförande (d)
- Ingall Borg, kst ledamot (d)
- Benny Pettersson, kst ledamot (d)
- Satu Numminen, kst ledamot
- Niklas Orlander, protokollförare

Underskrifter:

Mats Perämaa
Ordförande

Niklas Orlander
Protokollförare

Justering, Kumlinge 9.12.2022

Alexandra Blomqvist
Protokolljusterare

Ingrid Palmroos
Protokolljusterare

Protokollet officiellt framlagt till påseende på kommunens digitala anslagstavla
www.kumlinge.ax den 12.12.2022

Intyggar, tjänsteställning:

Niklas Orlander

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

KALLELSE TILL KOMMUNFULLMÄKTIGESAMMANTRÄDE

TID: 8 DECEMBER 2022 KL 18:30

PLATS: KOMMUNKANSLIETS SAMMANTRÄDESRUM

ÄRENDEN SOM KOMMER ATT BEHANDLAS

- §53 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTSFÖRHET**
- §54 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE**
- §55 FASTSTÄLLANDE AV ÄRENDEN TILL BEHANDLING**
- §56 ÄSKANDE OM OMDISPONERING AV MEDEL – ÄLDREOMSORGEN**
- §57 ENTLEDIGANDE FRÅN FÖRTROENDEUPPDRAG - OASEN**
- §58 UTNÄMNING AV KOMMUNENS REPRESENTANT – OASEN**
- §59 FASTSTÄLLANDE AV KOMMUNENS KOST- OCH SERVICEPLAN**
- §60 BUDGET 2023**

Det justerade protokollet från sammanträdet jämte besväransvisning hålls officiellt framlagda den 9.12.2022 på kommunens digitala anslagstavla www.kumlinge.ax

Allmänheten erbjuds möjlighet att delta i sammanträdet på distans och kan begära inloggningsuppgifter per e-post kansli@kumlinge.ax eller ringa 622 400.

Kommunfullmäktiges ordförande Mats Perämaa genom Niklas Orlander, kommundirektör

Denna kallelse till sammanträde har anslagits på digitala anslagstavlan för offentliga kungörelser den 1.12.2022

Intygar Niklas Orlander

FASTSLAGEN FÖREDRAGNINGSLISTA

- §53 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTSFÖRHET**
- §54 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE**
- §55 FASTSTÄLLANDE AV ÄRENDEN TILL BEHANDLING**
- §56 ÄSKANDE OM OMDISPONERING AV MEDEL –
ÄLDREOMSORGEN**
- §57 ENTLEDIGANDE FRÅN FÖRTROENDEUPPDRAG - OASEN**
- §58 UTNÄMNING AV KOMMUNENS REPRESENTANT – OASEN**
- §59 FASTSTÄLLANDE AV KOMMUNENS KOST- OCH SERVICEPLAN**
- §60 BUDGET 2023**

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
3

§ 53 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTFÖRHET

Ordförande läser upp kallelsen till sammanträdet. På kallelsen skall vara antecknat sammanträdesplats och tidpunkt samt vilka ärenden som skall behandlas. De närvarande antecknas i närvarolistan. Enligt 23 § i kommunallagen är fullmäktige beslutfört då minst 2/3 av ledamöterna är närvarande.

Ordförande konstaterar att sammanträdet är lagligen sammankallat och beslutfört.

-----

§ 54 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE

Två ledamöter utses att justera sammanträdet's protokoll innan det datum då det är framlagt till påseende.

FÖRSLAG

Två ledamöter utses att justera protokollet

BESLUT

Ledamöterna Alexandra Blomqvist och Ingrid Palmroos utsågs att justera protokollet över sammanträdet.

-----

§ 55 FASTSTÄLLANDE AV ÄRENDEN TILL BEHANDLING

Ordförande läser upp föredragningslistan.

FÖRSLAG

Föredragningslistan fastställs i enlighet med kallelsen.

BESLUT

Enligt förslag.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
4

§56 **ÄSKANDE OM OMDISPONERING AV MEDEL – ÄLDREOMSorgen**

Kst §112, 29.11.2022

I samband med behandling av Äldreomsorgsnämnden § 35/12.10.2022 *Budgetuppföljning september 2022* gavs äldreomsorgschefen i uppgift att på nämndens vägnar äska om tilläggsanslag för uppgiftsområdet Service på en institution. I första hand så att överföringar från andra uppgiftsområden inom äldresektorn skulle göras. Överskridningen beräknades då till 18165 €. Uppgiftsområdet kommer med nuvarande beläggningsgrad att överskrida anslagen med 24000 € utgående från känd beläggning. Det är sannolikt att beläggning ökar ytterligare under årets sista månad. Personalanslagen inom uppgiftsområdet för hemservice har varit underutnyttjade på grund av svårigheter att hitta personal. Det finns utrymme att inom områdets budgetramar att kompensera för överskridningarna inom institutionsvården. Äldreomsorgschefen äskar på äldreomsorgsnämndens vägnar tilläggsanslag i budget 2022 enligt följande:

- Utökade anslag för uppgiftsområdet C235 Service på en institution; 24000 €
- Minskade anslag för uppgiftsområdet C250 Hemservice; 24000 €

KOMMUNDIREKTÖRENS FÖRSLAG

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner omdisponering av medel i äldreomsorgens budget enligt ovanstående.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

BESLUT

Enligt kommunstyrelsens förslag.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
5

§57 ENTLEDIGANDE FRÅN FÖRTROENDEUPPDRAG - OASEN

Kst §116, 29.11.2022

Kommunfullmäktige utsåg den 22 oktober 2020 §48 kommundirektör Niklas Oriander till kommunens representant i Oasens fullmäktige. Genom att kommundirektörens tjänst i kommunen avslutas i december 2022 behöver beslut om entledigande från förtroendeuppdraget fattas.

ORDFÖRANDENS FÖRSLAG

Kommunstyrelsen föreslår att fullmäktige entledigar Niklas Oriander från uppdraget som kommunens representant i Oasens fullmäktige.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

BESLUT

Enligt kommunstyrelsens förslag.

J.B.

IP

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
6

§58 UTNÄMNING AV KOMMUNENS REPRESENTANT – OASEN

Kst §117, 29.11.2022

Under förutsättning att Niklas Oriander entledigats från uppdraget som kommunens representant i Oasens fullmäktige bör en ny ordinarie representant utses för den resterande mandatperioden. Som den ordinarie representantens ersättare är Mia Hanström utsedd.

KOMMUNDIREKTÖRENS FÖRSLAG

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige utser kommunens representant i Oasens fullmäktige.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

DISKUSSION

Ordförande Mats Perämaa föreslog att ärendet bordläggs tills ny kommundirektör utses. Förslaget fick understöd.

BESLUT

Kommunfullmäktige beslöt enhälligt enligt Mats Perämaas förslag.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
7

§59 FASTSTÄLLANDE AV KOMMUNENS KOST- OCH SERVICEPLAN

BN § 60, 22.11.2022

I budgeten för 2022 är en av de konkreta målsättningarna för centralköket att färdigställa kommunens kost- och serviceplan inklusive upphandlingsregler för råvaror.

Ett förslag har här tagits fram, se bilaga.

Förslaget gäller barnomsorg, skola och äldreomsorg, och äldreomsorgsnämnden har tittat på delen som berör äldreomsorgen.

ÄN §46/10.11.2022

Bildningssektorn begär in synpunkter på förslag till kostrekommendation för centralköket som är under beredning. Syftet med dokumentet är att kommunens måltidsservice ska regleras av ett styrdokument som är enhetligt och förutsägbart för personal och brukare. Styrdokumentet ska fungera som ett styrande dokument i det dagliga arbetet och som ett stöd för att säkra kvaliteten på måltidsservicen. Det styrande dokumentet gäller för den som beställer tjänsten och för den som utför tjänsten.

På ett allmänt plan tas hållbarhet och miljö, upphandling av råvaror samt måltidsmiljö upp.

Rekommendationerna berör även specifikt äldreomsorgens verksamhet och dess klienter. I praktiken förändrar rekommendationerna, som de ser ut i förslaget, inte verksamheten och servicen till klienterna som den ser ut i dagsläget. För äldreomsorgens del tas främst minuskost, önskekost samt specialkost upp. I rekommendationen ingår även ett förtydligande av att hemskicken av mat ska bestå av olika måltider även om det råkar gå ut flera dagar mål i samma utskick.

Bilaga A § 46/10.11.2022.

FÖRSLAG

Att nämnden omfattar förslaget till kostrekommendation för centralköket för äldreomsorgens del.

BESLUT

Enligt förslag.

I förslaget ingår även upphandlingsregler för råvaror. Dessa är skrivna med högt uppställda mål gällande ekologiska och närproducerade råvaror. Det nuvarande budgetförslaget är inte räknat enligt detta förslag och ambition. Planen behövs nu för att innan årsskiftet upphandla priser för nästa års råvaror i ett försök att få ner centralkökets höjda råvarukostnader.

Bilaga 1 §60/22.11.2022

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Föredragande föreslår att nämnden godkänner planen för kommunens kost och servicepolicy.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
8

DISKUSSION

Det ekonomiska läget kräver stor eftertänksamhet. Vad innebär 'närproducerat', definition krävs. Centralt att göra en ordentlig upphandling och se vilka inbesparingsmöjligheter som finns.

BESLUT

Nämnden vill ha in en definition i policydokumentet gällande 'närproducerat'. (i första hand inhemsk mat, i andra hand nordiska). Med detta tillägg godkänner nämnden dokumentet.

Kst §118, 29.11.2022

Bildningsnämnden har tagit fram ett förslag till kost- och serviceplan för kommunen, bilaga **B § 118**. Planens syfte är att fungera som ett styrande dokument i det dagliga arbetet och som ett stöd för att säkra kvaliteten på måltidsservicen. Dokumentet gäller både för den som beställer tjänsten och för den som utför tjänsten.

KOMMUNDIREKTÖRENS FÖRSLAG

Kommunstyrelsen föreslår att kommunens kost- och serviceplan fastställs av kommunfullmäktige enligt bilagan.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

Bilaga A §59, Kfm, 8.12.2022

DISKUSSION

Gun-Mari Lindholm föreslog följande komplettering till Kost- och servicepolicyn: *Under skollov och andra ledigheter strävar beshisningen att menyn till de äldre anpassas till deras mattraditioner.* Förslaget fick understöd.

BESLUT

Kommunfullmäktige beslöt enhälligt enligt kommunstyrelsens förslag och med Gun-Mari Lindholms förslag till komplettering.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
9

§60 BUDGET 2023

NN § 34, 29.9.2022

Ordförande Désirée Johansson redogjorde för ärendet. Budgetdirektiven tillåter endast en ökning i löner i enlighet med lönejusteringar, i övrigt eftersträvas samma nivå som för innevarande år. Turistföretagarmötet 22.9.2022 har diskuterat den turistiska delen av budgeten (bilaga 1) och anser att verksamheten ska fortsätta.

DISKUSSION

Nämnden anser att basverksamheten ska fortsätta i enlighet med budget och verksamhetsplan för innevarande år. Under det innevarande året har nämnden haft en nerdragen budget vilket syns bland annat i följande

- annonseringen om Vårholms bostadsområde har inte utökats
- annonseringen inför sommaren var mindre än vanligt
- sekreteraren har jobbat färre timmar än året innan

FÖRSLAG

Ordförande Johansson föreslog att budgeten fastställs på övergripande nivå i enlighet med bifogad tabell (bilaga 3) och sekreteraren ges i uppdrag att framställa textdelarna och detaljbudgeten samt sända dem vidare till kommunstyrelsen. Förslaget vann understöd.

BESLUT

Enligt förslag.

BTN §63, 6.10.2022

Byggnadstekniska nämnden skall behandla budgeten för nämndens verksamhetsområden för året 2023.

Budgetförslaget finns i bilagorna (budgetbok med textdel och ekonomiplan - bilaga 4 och budget per kostnadsställe 2023 - bilaga 5).

De största förändringar inom driftsbudgeten är elkostnaden med en förväntad ökning av minst 35 000 € för samtliga kommunala förbrukningsenheter. Inbesparningarna kan realiseras t.ex. genom solpanelerna på Skolans tak med ca 6 000 € per år enligt aktuell kostnadsberäkning.

Investeringar i 2023 omfattar grusning av kommunalvägarna: 10 000 €.

Byte av golvmattorna i Skolans korridorer: 30 000 €.

Installation av solpaneler på Skolans tak: 33 000 €.

Installation av kylande luftvärmepumpar vid Annagårdens daghem: 4 000 €.

Inglasning av farstu under skärmtak vid Annagårdens daghem: 15 000 €.

Asfaltering av vägen till helikopterlandningsplatsen vid Annagården: 22 000€.

Nytt hopptorn vid Marskil i samarbete med Folkhälsan: 15 000 €.

Den totala investeringssumman är därmed 129 000 €.

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
10

BTN godkänner budgetförslaget för 2023 samt ekonomiplan 2024-2025.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

JÄV

Ledamot Ann-Cathrin Lahtinen anmälde jäv inom uppgiftsområdet C470 (Annagården) på grund av hennes anställning som daghemmets föreståndare. Nämnden konstaterade att jävsgrund förelåg och Göran Söderlund utsågs att justera protokollets paragraf 63.

BN §53, 8.10.2022

Enligt budgetdirektiven för år 2023 (kfge §30/16.6.2022) ska nämnderna se över sina verksamhetsområden med målsättningen att finna hållbara, långsiktiga rationaliseringsmöjligheter. Budgetramarna ska fastställas som oförändrade i relation till innevarande budget, endast lönerna får öka. Avtalsenliga lönejusteringar beräknas vara ca. 3%. Budgeten kommer att behandlas utgående från rambudgetering där förvaltningsområdenas budgeter betraktas som helheter och att nämnderna under budgetåret 2023 ansvarar för att helheten av ramen inte överskrids men att medel kan flyttas mellan de olika budgetmomenten.

Ett tillägg godkändes Eftersom varje verksamhet inom kommunen har en begränsad omfattning påverkar oförutsedda händelser budgetramen inom lagstadgade uppgifter i så hög utsträckning att en tilläggsbudget kan krävas.

Utbildningschefen har gått igenom nämndens uppgiftsområden och identifierat olika möjligheter som behöver undersökas ytterligare, bla matkostnaderna. Bildningsnämndens områden har som huvudsaklig uppgift att producera välfärdstjänster för kommuninvånare och är därför till sin natur personalintensiv. Personalen bör betraktas som kommunens viktigaste resurs och det är viktigt att eventuella större förändringar sker utgående från välgrundade analyser.

Sammanfattning budget 2023

Bildningsnämnden	2022	2023	skillnad
Bildningsnämndens kansli	-52 330	-56 120	-3 790
Annagårdens daghem	-227 780	-246 770	-18 990
Övrig barnomsorg	-28 000	-25 000	3 000
Kumlinge skola	-594 885	-630 480	-35 595
Bibliotek, kultur och Bildning	-44 785	-48 170	-3 385
Idrott, fritid och ungdom	-9 460	-6 930	2 530
Kollektivtrafik	-4 000	-4 200	-200
Centralkök	60	-40	-100
	-961 180	-1 017 710	-56 530

Sedan beslut togs i styrelse och fullmäktige om oförändrad budgetram i förhållande till innevarande år har världsläget givit en märkbar inflation och

10

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
11

kraftigt stigande bränslepriser vilket syns tydligt i både de interna hyrorna (ökning 32800€) och interna matpriserna (ökning 21650). Nämnden bör ta ställning till vilka inbesparingar i verksamheten som kan finna politiskt stöd.

Bildningsnämndens kansli

Uppgiftsområdet innefattar kostnadsställena för bildningsnämndens kansli och administration. Budgeten innefattar personalkostnader för utbildningschefen och en del av byråsekreteraren, interna hyror för kansliet och andra fasta kostnader.

Annagårdens daghem

Uppgiftsområdet innefattar barnomsorg vid Annagårdens daghem. Budgeteras för ett fortsatt högt barnantal vid daghemmet. Under året fortsätter implementering av barnomsorgens nya läroplan med regelbundna fortbildningar arrangerade av Ålands Landskapsregering. Den nya lagen och läroplanen ställer krav på daghemmets tillgång till digitala resurser. Implementeringen av läroplanen och lagen sker enligt anvisning från landskapsregeringen. Förhoppningsvis kan daghemmet också under året ta i bruk plattformen Wilma för kommunikation och dokumentation.

Planeras för inköp av 1 st. laserskrivare, 1 st. barnvagn och 3 st. barncyklar.

Anslag: 2.350 euro.

Ev inbesparing: Ska Kumlinge kommun öka intäkterna genom använda sig av den lagliga maxtaxan om 240€ istället för nuvarande 120€?

Det skulle vara möjligt att ta halvdagsavgift för de barn som går på förundervisning, lagen kräver endast att själva förundervisningen är gratis. Kommunen har tidigare haft första och sista året inom barnomsorgen gratis, ifjol togs avgiftsfriheten på det första året bort.

(Se §54 taxor och avgifter nedan)

Övrig barnomsorg

Uppgiftsområdet innefattar hemvårdsstöd. Uppskattningsvis behövs 25 000€ för hemvårdsstöd under 2023.

Kumlinge grundskola

Uppgiftsområdet innefattar kostnadsställena för grundskoleundervisningen. Timresursen har budgeterats med 132,5 vt för vårterminen 136,5 vt för höstterminen. Särskilda landskapsandelar för grundläggande utbildning för andra än läropliktiga samt förberedande undervisning intäktsförs i uppgiftsområdet.

Skolpsykologkostnader har ökat då fler psykologer har anställts i den gemensamma organisationen samt kostnader för hemundervisade.

Inventarieplanen innehåller förnyelse av IKT-utrustning (elevdator), byte av elevstolar samt införskaffande av en bandsåg. (Anslag: 3800€)

Bibliotek, kultur och bildning

Uppgiftsområdet innefattar kostnadsställena bibliotek, allmän kultur och medborgarinstitutet. Under verksamhetsåret 2023 satsar biblioteket på att

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
12

utveckla läsfrämjande verksamhet, synliggöra skönlitteratur för vuxna bättre samt fortsättningsvis sträva mot ett än mer barnvänligt bibliotek, där barn och vuxna trivs tillsammans.

Förutom den lagstadgade informationsverksamheten planeras ett flertal kulturella aktiviteter tillsammans med lokala aktörer och med finansiellt stöd av andra organisationer.

Planeras för inköp av boktråg för barnböcker (anslag: 1600€)

Idrott, fritid och ungdom

Uppgiftsområdet innefattar idrotts-, fritids- och ungdomsverksamhet i kommunen. Under verksamhetsåret 2023 planeras att fortsätta utveckla tillgången till goda fritidsmöjligheter och ungdomsverksamhet genom kommunens fritidsgrupp och i samarbete med andra aktörer.

Kollektivtrafik

Uppgiftsområdet innefattar kollektivtrafik som upphandlats av entreprenör. Kostnaderna beror på antalet körningar. Verksamheten fortsätter enligt tidigare, med körning enligt turlista som beställs på förhand. Budgeteringen bygger på att landskapsregeringen finansierar 80% av kommunens kostnader enligt landskapsregeringen trafikförsörjningsprogram för perioden 2022-2023.

Centralkök

Uppgiftsområdet innefattar kommunens kostservice. Kommunbidraget i förslaget är -40€ och budgetens princip är att interna avgifter fastställs enligt uppskattat antal sålda portioner och de uppskattade kostnaderna för livsmedel och personal. Uppgiftsområdets kostnadsutveckling följs särskilt noggrant under 2023 för att säkerställa att bl.a. budget för råvarukostnader per portion stämmer överens med verkligheten.

Under året finns behov av att uppdatera mindre arbetsredskap samt köksverktyg i köket. (Anslag: 2000€)

Ev. Inbesparingar: ska avgifter höjas ytterligare?

Köket kommer tillsammans med utbildningschefen se över upphandlingarna och menyer för att under året se vilka inbesparingsmöjligheter som kan finnas. Om priset blir markant lägre för maten görs en ny uträkning på de interna matpriserna och en justering görs.

Bilaga 1 §53/4.10.2022

Bilaga 2 §53/4.10.2022

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Bildningsnämnden föreslår för kommunstyrelsen att budgetförslaget godkänns i enlighet med bilagan.

DISKUSSION

Budgeten diskuterades utgående från läget i kommunen och ev möjligheter till inbesparingar alt ökade intäkter, tex att inte längre ha Medisverksamhet i kommunen eller använda sig av full maxtaxa inom barnomsorgen på 240€ istället för nuvarande 120€.

1P

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
13

BESLUT

Nämnden beslutar enligt förslag och ger budgetförslaget vidare till styrelsen i liggande form.

ÄO §38, 12.10.2022

Kommunfullmäktige har vid budgetbehandlingen för Budget 2022 beslutat att från och med 2023 införa rambudgetering. Rambudgetering innebär att budgetens bindande nivåer utgörs av en budgetram per förvaltningsområde. Med rambudgetering kommer nämnderna att ges möjlighet att inom sitt ansvarsområde vid behov flytta medel så länge den totala budgetens ram inte överskrids. Det allmänna direktivet har varit att lönekostnaderna får öka med 2 % medan de övriga kostnaderna ej får öka.

Äldreomsorgssektorn står inför flera utmaningar som Kumlinge kommuns strategirapporter listar. De äldre årskullarnas stora överrepresentation i nuläget och cirka 10-15 år in i framtiden ställer krav på hur de tillgängliga resurserna disponeras och på vilka områden som behöver utvecklas och satsat på. Annagårdens servicehus är i dagsläget helt fullbelagt och det finns ingen orsak att tro att trycket på rummen där skulle minska. I vissa lägen kan situationer uppstå att man inte kan ta emot klienter på Annagården fastän det skulle finnas rum eftersom personalen inte räcker till. Då är ett alternativ externa vårdplatser. Placering på institution kan ske endast på medicinska grunder. Kommunen behöver därför se över sin vårdtrappa så att tillgången till tillräcklig och god omsorg tillgodoses nu och i framtiden. Detta innebär att satsningar på verksamheten i hemmen. I anslagen har detta tagits i beaktande i form av medel för närståendevård trots att anslagen inte använts fullt ut. Tillgången till personal för att förverkliga målet är ett större problem än själva personalanslagen.

Extraordinära anslag för att locka vårdpersonal till Kumlinge har ej beaktats i förslaget. Sådana kunde vara rekryteringstillägg och eventuella stöd för boendekostnader. Eftersom behov för sådant även finns på andra sektorer borde frågan dryftas på ett enhetligt sätt.

Äldreomsorgsförvaltningens kostnader fördelas på övriga kostnadsställen internt.

Vad gäller service på institution så har budgeterats för 425 dagar utgående från kända klientbehov samt utrymme för intervallvård. Detta innebär en kraftig ökning. Kommunen satsar aktiv på hemtagning då det är möjligt utgående från klientens behov och kommunens personella resurser.

I årets budget beror kostnadsökningarna på personalanslagen för hemservice inte på utökningar utan på att lönenivån förväntas stiga med ca 5 %. Vissa anslag för köptjänst i form av personaluthyrning i exceptionella fall har beaktats i förslaget.

	Bokslut	Budget	Budget	Ekonomiplan	Ekonomiplan
	2020	2021	2022	2023	2024
Socialförvaltning C210	0	-2 065	-2 015	-2 025	-2 035
Service på en institution C235	-95 860	-52 956	-126 263	-126 894	-127 529
Hemservice C250	-505 587	-611 134	-643 371	-646 821	-648 826
Annan service för äldre personer C	-148 250	-192 764	-215 914	-216 790	-218 502
Socialförvaltning C210	-749 697	-858 919	-987 563	-992 530	-996 892

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
14

Bifogas budgetförslagets textdel Bilaga C § 38/12.10.2022 samt sifferdelen Bilaga D § 38/12.10.2022.

FÖRSLAG

Att nämnden omfattar bifogade förslag till budget för 2023 samt ekonomiplan för 2024-2025 för äldreomsorgssektorns del. Ärendet överförs till kommunstyrelsen för vidare behandling.

BESLUT

Budgetförslaget omfattades enhälligt med följande tillägg:

Uppgiftsområdet Annagården utökas med 1000 € för sysselsättande aktiviteter.

Nämnden beslöt enhälligt att fästa kommunstyrelsens uppmärksamhet på att det på grund av det svåra rekryteringsläget finns ett brådskande behov av att utreda möjligheter till övernattnin till anställda med boende på annan ort. Samma behov torde finnas inom andra sektorer.

Nämnden beslöt enhälligt att rekommendera för styrelsen att man under budgetåret bör se över den mängd administration som köps in av Brändö kommun.

Kst § 86, 18.10.2022

Utgående ifrån de av kommunfullmäktige den 16 juni fastställda budgetdirektiven har nu nämnderna behandlat sina förslag till budget 2023 och ekonomiplan för åren 2024-25 samt förslag till taxor och avgifter.

Den under kommunstyrelsen lydande allmänna förvaltningen innefattar bl.a. byråsekreteraren och kommundirektörens löner, KSTs budgetanslag, kostnader för experttjänster, kommunens IT, företagshälsovård och personalförmåner. Förutom den uppskattade avtalsmässiga höjningen av löner föreslås ett även för 2023 ett investeringsanslag om 5000€ för ett nytt ekonomiprogram.

Nytt för år 2023 är s.k. rambudgetering vilket innebär att budgetens bindande nivåer utgörs av en budgetram per förvaltningsområde.

Gällande förväntad löneutveckling är innevarande års lönehöjning budgeterats till +2%. De fackliga förhandlingarna är dock ännu inte slutförda varför det slutliga utfallet för närvarande inte är klart. Kommunstyrelsen föreslår inför kommunfullmäktige att lönerna nästa år förväntas stiga med +3.05% som är den bästa uppskattningen för närvarande. Mellan att nämnderna har behandlat sina budgetförslag och har de procentuella höjningarna blivit något högre vilket beaktas i det slutliga budgetförslaget.

Ser man till den ekonomiska utvecklingen totalt sett så har inflationen stigit kraftigt under senare tid, drivet till stor del av ökade livsmedel- och energipriser vilket innebär direkta ökade kostnader för producerande av kommunal service.

KOMMUNDIREKTÖRENS FÖRSLAG

De ledande tjänstemännen presenterar sina respektive nämnders budgetförslag inklusive förslag till taxor och avgifter. Kommunstyrelsen återremitterar budgetförslagen till förvaltningen för vidare beredning.

1p

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
15

DISKUSSION

BESLUT

Kommunstyrelsen beslöt att återremittera budgeten. Förvaltningen ges följande vägkost i den fortsatta budgetberedningen:

- *Äldreomsorgsnämnden* – Införa en beskrivning av åldersstrukturen och det framtida förväntade behovet av service.
- *Byggnadstekniska nämnden*;
- *Byggnader och lokaler* - Överväga ett investeringsanslag för uppgradering av kommunens köksfunktioner samt att slopa renovering av Apoteket under ekonomiplan 2024-25. Vidare önskar kommunstyrelsen ta del av underlagen för investeringar i solpaneler vid skolan.
- *Räddningsväsendet* – Överväga att slopa investering i ny släckningsbil samt båt för FBK för ekonomiplan 2024-25. Lenny Karlsson ska i samråd med FBK överväga behov av nödvändiga investeringar för att trygga verksamheten under de kommande åren.

Kst §114, 29.11.2022

Kommundirektörens budgetförslag för år 2023 och ekonomiplan för åren 2024-25, **bilaga A § 125.**

Bifogat förslag till budget är ett resultat av kommunfullmäktiges budgetramar nämndernas budgetbehandlingar, äldrerådets behandling, kommunstyrelsens inledande behandling, tjänstemännens insatser, prognoser gällande landskapsandelar och skatteintäkter samt på basen av detta gjorda möjligast goda bedömningar gällande inkommande års ekonomiska utfall. På ett allmänt plan kan konstateras att verksamhetskostnaderna ökar i snabbare takt än skatteinkomsterna och landskapsandelarna vilket leder till en negativ budget.

Nytt får år 2023 års budget är att s.k. rambudgetering införts. Detta innebär att kommunfullmäktige fastställer budgetens bindande nivåer som en total ram per förvaltningsgren. Nämnderna har under verksamhetsåret därmed möjlighet att flytta anslag mellan de olika budgetmomenten så länge inte ramen överskrids.

Taxor och avgifter har i viss mån höjts i.o.m. kommunfullmäktiges beslut §51, 14.11.2022 där bl.a. barnomsorgs-, renhållnings- och bygglovsavgifter höjdes. Generellt sett har dock taxor och avgifter en låg kostnadstäckning i förhållande till produktionen av service, undantaget renhållningsavgiften som enligt lag ska täcka kostnaderna för omhändertagande av avfall.

Kommunfullmäktige beslöt i §52, 14.11.2022 att inte ändra skattesatserna och bl.a. inkomstskattesatsen är fortsättningsvis 18.5% under år 2023.

Resultatet i bifogat förslag till budget 2023 landar på följande:

- Årsbidrag -256.187 €
- Resultat efter avskrivningar – 410.887 €

1p

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
16

KOMMUNDIREKTÖRENS FÖRSLAG

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer budget 2023 och ekonomiplan för åren 2024-25 i enlighet med bilaga.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

Bilaga B §60, Kfm, 8.12.2022

DISKUSSION

1. Ordförande Mats Perämaa föreslog att budgetboken kompletteras i enlighet med liggande lagförslag avseende kompensering av skatteavdrag. Kommunfullmäktige understödde enhälligt förslaget.
2. Gun-Mari Lindholm föreslog att de konkreta målsättningarna år 2023 under budgetmomentet Byggnader och lokaler kompletteras med: *Under året görs en gedigen utredning gällande köket i skolan i perspektiv av ergonomi och modernisering av utrustning.* Förslaget understöddes av ledamöterna Palmroos och Blomqvist.
3. Stefan Sundman föreslog att banklån ska upptas för finansiering av investeringarna. Förslaget fick understöd av ledamöterna Johansson och Palmroos.
4. Alexandra Blomqvist föreslog att de konkreta målsättningarna år 2023 under budgetmomentet Byggnader och lokaler kompletteras med: *Ändamålsenligheten med daghemmets lokaler med tanke på personalens och barnens välbefinnande och möjligheter att fullfölja läroplanen utreds under året.* Förslaget fick understöd av ledamöterna Lindholm och Palmroos.
5. Alexandra Blomqvist föreslog att barnomsorgsavgiften ska återgå till 120€. Förslaget fick understöd av ledamot Lindholm.

OMRÖSTNING

Ordförande Mats Perämaa konstaterade att fyra förslag om ändringar mot kommunstyrelsens förslag fått understöd och föreslog som omröstningspropositioner följande:

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
17

1. JA för kommunstyrelsens förslag och NEJ för Gun-Mari Lindholms förslag.

Omröstningen utföll enligt följande;

JA

Marie Prokupek

Torbjörn Engman

Mats Perämaa

NEJ

Stefan Sundman

Gun-Mari Lindholm

Desirée Johnasson

Alexandra Blomqvist

Ingrid Palmroos

2. JA för kommunstyrelsens förslag och NEJ för Stefan Sundmans förslag.

Omröstningen utföll enligt följande;

JA

Marie Prokupek

Torbjörn Engman

Mats Perämaa

NEJ

Stefan Sundman

Gun-Mari Lindholm

Desirée Johansson

Alexandra Blomqvist

Ingrid Palmroos

3. JA för kommunstyrelsens förslag och NEJ för Alexandra Blomqvists förslag (daghemmets lokaler).

Omröstningen utföll enligt följande;

JA

Torbjörn Engman

Mats Perämaa

NEJ

Marie Prokupek

Stefan Sundman

Gun-Mari Lindholm

Desirée Johansson

Alexandra Blomqvist

Ingrid Palmroos

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
18

4. JA för kommunstyrelsens förslag NEJ för Alexandra Blomqvists förslag (barnomsorgsavgifter).

JA

Torbjörn Engman

Stefan Sundman

Desirée Johansson

Mats Perämaa

(Ordförandes röst avgör)

NEJ

Marie Prokupek

Gun-Marie Lindholm

Alexandra Blomqvist

Ingrid Palmroos

BESLUT

Kommunfullmäktige beslöt enligt kommunstyrelsens förslag men med följande ändringar:

1. Kompensering för skatteavdrag beaktas utgående ifrån liggande lagförslag.
2. Budgetmomentet *Byggnader och Lokaler* kompletteras med följande målsättningar inför 2023;
  - Under året görs en gedigen utredning gällande köket i skolan i perspektiv av ergonomi och modernisering av utrustning.
  - Ändamålsenligheten med daghemmets lokaler med tanke på personalens och barnens välbefinnande och möjligheter att fullfölja läroplanen utreds under året.
3. Banklån upptas för finansiering av investeringar 2023.

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
19

ANVISNING FÖR BESVÄR

BESVÄRSFÖRBUD

Vad förbudet grundar sig på	Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet, kan enligt § 112 kommunallagen rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär anföras över beslutet
	Paragrafer:
	Enligt § 5 Förvaltningsprocesslagen/annan lagstiftning kan besvär inte anföras över nämnda nedan beslut
	Paragrafer och grund för besvärsförbudet:

KOMMUNALBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär. Ändring i beslut kan sökas av den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet eller av den beslutet avser samt av kommunmedlemmar.</p> <p>Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på den grunden att</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. beslutet tillkommit i felaktig ordning, 2. den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller 3. beslutet annars strider mot lag. <p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfåendet av beslutet.</p> <p>En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet sju dagar efter den dag protokollet lagts fram offentligt på den digitala anslagstavlan.</p>
--	---

FÖRVALTNINGSBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfåendet av beslutet.</p>
--	---

AS.

14

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
Fullmäktige

§ nr
53-60

datum
8.12.2022

sida
20

BESVÄRSSKRIFT

Besvärsskrift

I besvärsskriften skall anges

- ändringssökandes namn, yrke, boningsort och adress
- vilket beslut som överklagas
- vilka ändringar som yrkas i beslutet
- motiveringar till att beslutet bör ändras

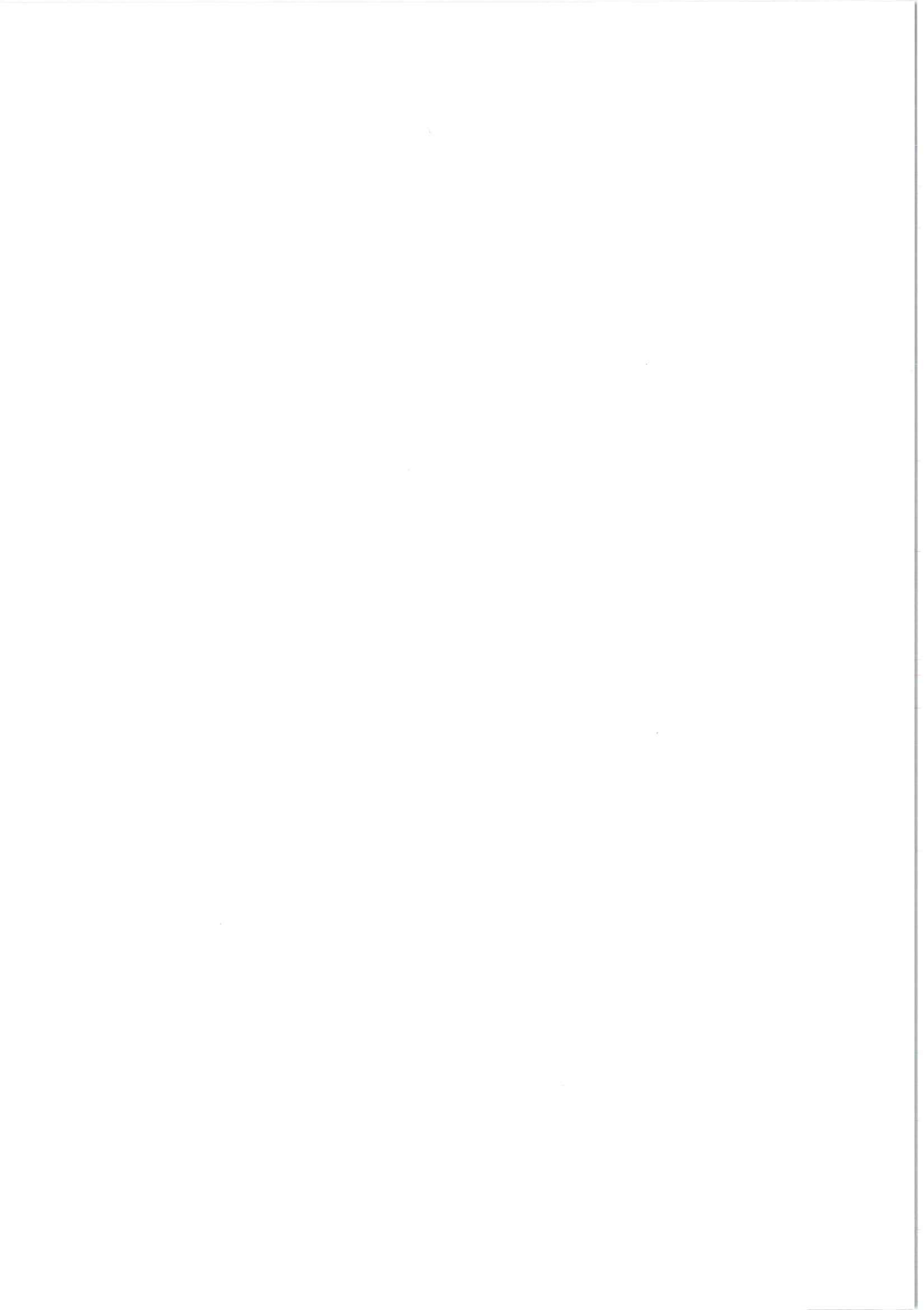
Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökande själv eller av den som författat skriften. Om endast den som författat besvärsskriften undertecknar den, skall också yrke, boningsort och postadress anges.

Till besvärsskriften skall fogas det beslut som överklagas, i original eller som officiellt bestyrkt kopia, och intyg om den dag från vilken besvärstiden skall räknas.

Inlämnande av besvärshandlingarna

Besvärshandlingarna skall inlämnas till besvärsmyndigheten för besvärstidens utgång. Besvärshandlingarna kan även sändas med post eller genom bud, men i så fall på avsändarens eget ansvar. Handlingarna skall lämnas till posten i så god tid att de kommer fram innan besvärstiden går ut. Enligt lagen om domstolsavgifter kan domstolen ta ut en avgift för inlämnande av besvär. Kontakta respektive domstol för mer information.

IP

Bilaga B §118, kst 29.11.2022

Bilaga A §59, Kfm, 8.12.2022

KOST- OCH SERVICEPOLICY

BARNOMSORG, GRUNDSKOLA OCH ÄLDREOMSORG

Kost- och servicepolicyn är avsedda för måltider inom barnomsorg, grundskola och äldreomsorg i Kumlinge kommun.

För att kommunens måltidsservice ska vara enhetlig och förutsägbar för personal och brukare har ett styrdokument utarbetats. Styrdokumentet ska fungera som ett styrande dokument i det dagliga arbetet och som ett stöd för att säkra kvaliteten på måltidsservicen. Det styrande dokumentet gäller för den som beställer tjänsten och för den som utför tjänsten.

Kumlinge kommun följer riksomfattande näringsrekommendationer och andra myndighetsbeslut. Miljöfrågor är viktiga och vi strävar hela tiden efter att andelen ekologiska och närproducerade livsmedel successivt ska öka. Vi vill erbjuda ett brett utbud av råvaror men utbudet varierar beroende på vilka råvaror det är säsong för. Vi strävar efter så lite matsvinn som möjligt. All personal ska ha kännedom om grunderna för trevliga måltider och en god servicekänsla för att skapa en behaglig och god måltidsmiljö. Under skollov och andra ledigheter strävar beshisningen att menyn till de äldre anpassas till deras mattraditioner.

Följande prioriteringar görs vid inköp av råvaror (Kfge 89 §/8.12.2022): köken använder i första hand närproducerade, i första hand inhemska, i andra hand nordiska ekologiska råvaror. Andra alternativet är närproducerade råvaror och tredje alternativet är övriga ekologiska råvaror. Vid prioritering skall den ekonomiska helheten och de kvalitetsmässiga aspekterna invägas så att inköp görs inom ramen för de budgeterade medlen. Basvarorna upphandlas årligen hos de närliggande butikerna. Särskilda råvaror kan också beställas från andra leverantörer då det anses logistiskt och ekonomiskt fördelaktigt.

Miljö och hållbar utveckling

Kommunens centralkök följer normerna gällande livsmedelshygienkrav. Egenkontrollprogram och framtagna mallar för dokumentation av egenkontroll bör finnas i samtliga kök och serveringsutrymmen. Köket anpassar rutiner för egenkontrollprogram. Personen som ansvarar för inköp bör göra inköpen så att svinn inte förekommer eller att svinnet är minimalt. Avfallssortering bör finnas vid varje enhet. Samtliga som jobbar i ett kök bör sortera avfall korrekt.

J.B.

IP

Bilaga B §118, kst 29.11.2022

Bilaga A §59, Kfm, 8.12.2022

Måltidsmiljön

Matsalarna ska vara fräscha och trevliga. Matsedeln ska vara professionell och tilltalande och salladsborden locka till att välja från. Samtliga kök och serveringslokaler bör vara godkända av ÅMHH.

Barnomsorg och grundskola

Syftet med de pedagogiska måltiderna är att barnen/eleverna ska få en positiv upplevelse av måltiderna och en naturlig inställning till mat. Goda matvanor börjar vid tidig ålder och bidrar till en god hälsa. Därför behöver barnen stöd av vuxna som fungerar som förebilder.

Vi följer näringsrekommendationerna för alla åldersgrupper. Högtider och traditioner uppmärksammas i matsedeln.

Måltiderna ska serveras vid samma tidpunkt varje dag då regelbundna vanor främjar aptiten.

Specialkost för barnomsorg och grundskola

Det allergiska barnet serveras på daghem och skolor samma mat som övriga barn om man inte har ett läkarintyg över specialkosten. Samma regel gäller personalen. Läkaren skall motivera behovet av specialdiet. Intyg lämnas in till enhetsföreståndare och husmor.

Specialkost av etiska och religiösa skäl serveras, förutom kött som beretts enligt religiösa ritualer (halal el kosher). Kumlinge kommun erbjuder endast måltider som innehåller livsmedelskomponenter förenligt med rikets normvärden för slakt och beredning.

Vi följer Ålands hälso- och sjukvårds riktlinjer för *Läkarintyg för specialkost i skolor och dagvård* från 2016. Vad gäller självvald diet, t.ex. av etiska skäl, så är det en fråga mellan skolan/daghemmet och hemmet. Vi ser gärna att familjer är i kontakt med skolhälsovården innan man gör en förfrågan om självvald diet. I mån av möjlighet tillmötesgår kommunen förfrågningar om självvald diet.

Vårt kök tillagar i regel laktosfri eller laktosfattig kost. Läkarintyg för laktosintolerans behöver inte uppvisas utan det räcker om hemmet skriftligen meddelar köket.

Vegetarisk kost följs minst en termin. Det måste framgå hurudan typ av vegetarisk kost man äter. Vegankost eller levande föda serveras inte. Vi utgår från lakto-ovo-vegetarisk kost.

Om ett barn med särskilda behov eller som har ett sådant tillstånd att det är väldigt känsligt för vissa konsistenser kan daghem och skola komma överens med vårdnadshavare om vad barnet kan äta utan svårigheter.

Bilaga B §118, kst 29.11.2022
Bilaga A §59, Kfm, 8.12.2022

Kostrekommendationer: maten och dess näringsinnehåll

Skolor och daghem:

Lunchen i skolor och daghem motsvarar 25-35% av dagens energiintag. Detta enligt gällande näringsrekommendationer från myndigheter.

Lunchen bör schemaläggas och servas vid samma tidpunkt varje dag. Aptiteten regleras på ett bra sätt vid regelbundna måltider.

Mellanmål på skolor och fritidshem ska vara näringsrikt planerade och insatta i en helhet för dagen. Energiintaget är 15-20%

Utflykter och specialarrangemang på skolor och daghem:

Vi inför likartade mellanmål, som är lämpade för utflykter. Det tas i beaktande utflyktens längd och mål. Fester och måltider utöver det normala planeras i god tid med kökspersonalen.

Den pedagogiska personalen är ansvarig för att kökspersonalen i god tid får reda på specialarrangemang och planering sker tillsammans med pedagogisk personal och kökspersonal.

Sockerpolicy i barnomsorgen och grundskolan

Barnomsorgen arbetar i enlighet med att söta bakverk eller liknande inte serveras på ett barns födelsedag. Socker är inte ett bra belöningssystem och alternativa kalasrutiner finns i dagens pedagogiska verksamhet. Kommunen kan vid enstaka tillfällen bjuda på glass och bakverk i samband med högtider.

Äldreomsorgen

Specialkost

Minuskost och önskekost beaktas.

Minuskost innebär att den enskilde inte äter vissa maträtter eller livsmedel och behöver andra alternativ. Anledningen till att man väljer bort vissa livsmedel eller maträtter kan vara att man inte mår väl av någon komponent.

Vissa rätter tycker man inte om. Det är medicinska aspekter som ska vara vägledande om önskekost ska erbjudas. Det kan vara viktigt att tillmötesgå omsorgstagaren om hen inte äter. Anledningarna kan vara många och det viktigaste är att personalen tar de hänsyn och beslut som krävs för att hen ska kunna äta något.

Konsistensanpassad kost serveras åt den äldre, allt från lättuggat till flytande. Maten är lika energirik även fast den är i flytande form.

Bilaga B §118, kst 29.11.2022
Bilaga A §59, Kfm, 8.12.2022

Specialkost av etiska och religiösa skäl serveras, förutom kött som beretts enligt religiösa ritualer (halal, kosher). Kumlinge kommun erbjuder endast måltider som innehåller livsmedelskomponenter förenliga med rikets normvärden för slakt och beredning. Vegetarisk kost serveras om man följer halal eller kosher.

Då mat körs ut till klienter ska den vara olika för varje dag även om flera dagars mat körs ut vid samma tillfälle.

A.B.

IP